

Pla d'estudis de 1992
Llicenciatura en Sociologia

21093 – Sociologia de l'Educació

Professor: Xavier Bonal

6 crèdits

Optativa Segon Cicle

Curs 1999/2000

1r quadrimestre

Facultat de Ciències Polítiques i de
Sociologia

Programa de Sociologia de l'Educació

6 crèdits

Curs 1999-2000

Professor: Xavier Bonal

Objectius del programa

El programa de Sociologia de l'Educació té com a objectiu la introducció dels principals corrents teòrics sobre la relació entre educació i societat. És un programa fonamental per a aquells estudiants de l'itinerari d'educació i cultura, el qual, en l'àmbit de l'educació, es complementa amb les assignatures de Problemes Actuals dels processos cultural i educatius i de Polítiques i Sistemes Educatius. El programa s'estructura en cinc blocs temàtics que s'ordenen a partir del desenvolupament cronològic i del context social, econòmic i polític de la disciplina. Al primer bloc, en forma d'introducció, es desenvolupen les qüestions epistemològiques fonamentals relatives a la relació entre sociologia i sociologia de l'educació; s'inclou en aquest bloc el tractament de l'educació per part dels clàssics i es realitza una interpretació sociològica de l'evolució de les formes de transmissió cultural. El segon i el tercer blocs són el nucli central del programa. Es revisen els principals corrents de la disciplina entre els anys cinquanta i setanta, període de més desenvolupament de la disciplina. D'una banda es presenten les aportacions més significatives de la teoria funcionalista de l'educació i la seva importància en un context d'expansió socioeconòmica. D'altra banda, es revisen les teories crítiques que tenen especial importància a partir dels anys setanta. El quart bloc parteix del sorgiment de la "nova sociologia de l'educació" com a punt d'inflexió de la disciplina i de les seves conseqüències sobre el desenvolupament teòric posterior. El cinquè bloc incorpora les variables de gènere i ètnia a l'anàlisi de l'educació i les teories més destacades en aquest terreny.

Blocs del programa

I. INTRODUCCIO

1. Sociologia de l'educació i sociologia
2. L'evolució de les formes de transmissió cultural

II. TEORIES FUNCIONALISTES DE L'EDUCACIO

3. La relació entre educació i estratificació a la teoria funcionalista
4. La teoria del capital humà: Context, contingut i influència en la sociologia de l'educació.
5. La crisi de l'educació i el debat sobre la igualtat d'oportunitats.

III. L'EDUCACIO I LA REPRODUCCIO DE LES DIFERENCIES SOCIALES: TEORIES CRITIQUES

6. El punt de vista weberià: el credencialisme de Randall Collins
7. Educació i reproducció cultural (I). La teoria de la reproducció.
8. Educació i reproducció cultural (II): La teoria dels codis educatius.
9. Marxisme i sociologia de l'educació: l'educació com a aparell ideològic de l'Estat.
10. Educació y reproducció econòmica: La teoria de la correspondència i la teoria de les xarxes educatives.

IV: LA NOVA SOCIOLOGIA DE L' EDUCACIO

11. L'aparició de la nova sociologia de l'educació: l'obertura de la caixa negra.
12. Etnografia i sociologia de la educació: la teoria de l'etiquetatge i la seva influència en la investigació educativa.
13. La teoria de les resistències educatives.

V: EL SISTEMA ESCOLAR I LA REPRODUCCIO D'ALTRES FORMES DE DESIGUALTAT

14. Les desigualtats de gènero
15. Las desigualtats territorials
16. Les desigualtats culturals

Desenvolupament temàtic i bibliografia

I. INTRODUCCIO

1. Sociologia de l' educació i sociologia

1. Objecte i mètode de la sociologia de l'educació. La relació entre educació i estructura social.
2. Les aportacions dels clàssics. Durkheim: Les funcions socials de l'educació. La relació entre escola i treball en Marx. Cultura i poder segons Weber.
3. Eixos de diferenciació teòrica: determinisme vs. voluntarisme, macrosociologia vs. microsociologia, conflicte vs. consens.
4. La sociologia de l'educació a Espanya: evolució i balanç.

2. L'evolució de les formes de transmissió cultural

1. La transmissió cultural a les societats preindustrials. El paper de l'Església en la transmissió cultural. El model educatiu a la societat feudal.

2. El paper de l'educació formal a les societats industrials. Política, economia i societats: la formació de l'escola de masses. Coneixement i poder: del saber humanístic al saber tècnic.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Ariés, P. (1987).- *El niño y la vida familiar en el Antiguo Régimen*. Madrid: Taurus.

Bonal, X. (1998).- *Sociología de la educación. Una aproximación crítica a las corrientes contemporáneas*. Barcelona: Paidós.

Durkheim, E. (1985).- "La evolución pedagógica en Francia" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la Educación. Textos Fundamentales*. Madrid: Narcea.

Lerena, C. (1981).- "Acerca del desarrollo teórico de la sociología de la educación" en *Revista Internacional de Sociología* vol. (39).

Ortega, F. (1989).- "La sociología de la educación en España" en Ortega, F. et al. (ed.) *Manual de Sociología de la Educación*. Madrid: Visor.

Ponce, A. (1976).- *Educación y lucha de clases*. México: Editores Mexicanos Unidos. Caps. 4, 5 y 6.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

Aguilar, J.M. (1993).- "La sociología de la educación en España. Una bibliografía seleccionada" en García de León, M.e.a. (ed.) *Sociología de la educación*. Barcelona: Barcanova.

Apple, M.W. (1986).- *Ideología y currículum* Madrid: Akal.

Carnoy, M. (1982).- *La educación como imperialismo cultural*. México: Siglo XXI.

Durkheim, E. (1982).- *Historia de la educación y las doctrinas pedagógicas*. Madrid: La Piqueta.

Durkheim, E. (1990).- *Educación y sociología*. Barcelona: Península.

Fernández Enguita, M. (1989).- "¿Hacia dónde va la sociología de la educación?" en Ortega, F. et al. (eds.) *Manual de Sociología de la Educación*. Madrid: Visor.

Jerez Mir, R. (1990).- *Sociología de la educación. Guía didáctica y textos fundamentales*. Madrid: Consejo de Universidades. Introducción.

Lerena, C. (1983).- *Reprimir y liberar. Crítica sociológica de la educación y de la cultura contemporáneas*. Madrid: Akal.

Moncada, A. (1987).- "Cien años de educación en España" en Lerena, C. (ed.) *Educación y Sociología en España*. Madrid: Akal.

Ramírez, F & Boli, J. (1987).- "The Political Construction of Mass Schooling: European Origins and Worldwide Institutionalization" en *Sociology of Education* vol. 60.

II: TEORIES FUNCIONALISTES DE L' EDUCACIÓ

3. La relació entre educació i estratificació en la teoria funcionalista.

1. Aspectes del context: educació i movilitat social en les societats industrials. L'explosió educativa.
2. Les aportacions de Parsons: socialització i estratificació a l'aula.
3. El principi d'igualtat d'oportunitats a la sociologia de l'educació funcionalista.
4. Els efectes redistributius de l'educació. El funcionalisme reformista.

4. La teoria del capital humà: Context, contingut i influència en la sociologia de l'educació

1. L' educació com a inversió pública i privada. Premises i condicions. El càlcul de les taxes de rendiment.
2. La teoria del capital humà i la meritocràcia escolar
3. La teoria del capital humà com a paradigma dominant i la seva influència en la política educativa.

5. La crisi de l'educació i el debat sobre la igualtat d'oportunitats

1. La crisi del reformisme: el debat sobre la igualtat d'oportunitats.
2. Las conseqüències de l'Informe Coleman. La privació cultural i les polítiques d'educació compensatòria.
3. La crisi de la teoria del capital humà: la sobreeducació i l'atur dels llicenciat.
4. Crítiques a la teoria del capital humà.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Bendix, R & Lipset, S.M. (1985).- "La movilidad social en la sociedad industrial" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Blaug, M. (1982).- *Introducción a la economía de la educación*. México: Aguilar. Caps. 2 y 3.

Bowles, S.&G., Herbert (1983).- "El problema de la teoría del capital humano: una crítica marxista" en *Educación y Sociedad* vol. (1).

Calero, J. (1996).- "Posibilidades de un programa de investigación alternativo con respecto a la teoría del capital humano" en Grao, J. & Ipiña, A. (ed.) *Economía de la Educación. Estudios e investigaciones*. Vitoria-Gasteiz: Gobierno Vasco.

Jencks, C. & Bane, M. (1985).- "La escuela no es responsable de las desigualdades sociales y no las cambia" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Parsons, T. (1990).- "El aula como sistema social: Algunas de sus funciones en la sociedad americana" en *Educación y Sociedad* vol. (6).

Schultz, T.W. (1983).- "La inversión en capital humano" en *Educación y Sociedad* vol. (1).

Subirats, M. (1980).- "La crisis escolar en Occidente: una historia en cuatro tiempos" en *Cuadernos de Padagogía* vol. (65).

Thurow, L. (1983).- "Educación e igualdad económica" en *Educación y Sociedad* vol. (2).

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

- Arrow, K.J. (1991).- "La educación superior como filtro" en *Educación y Sociedad* vol. 8.
- Becker, G.S. (1983).- *Capital humano*. Madrid: Alianza.
- Bonal, X. (1993).- "Teorías recientes en sociología de la educación: la orientación anglosajona" en García de León, M.A. et al. (ed.) *Sociología de la educación*. Barcelona: Barcanova.
- Boudon, R. (1983).- *La desigualdad de oportunidades*. Barcelona: Laia.
- Bowen, W.G. (1972).- "Valoración de la contribución económica de la educación" en Blaug, M. (ed.) *Economía de la educación*. Madrid: Tecnos.
- Carabaña, J. (1980).- "Las paradojas de la meritocracia" en *Revista de Occidente* vol.
- Carabaña, J. (1983).- *Educación, ocupación e ingresos en la España del siglo XX* Madrid: MEC.
- De Miguel, A. & Romero, J.L. (1969).- *El capital humano*. Madrid: CECA.
- Dreeben, R. (1990).- "La contribución de la enseñanza al aprendizaje de las normas: independencia, logro, universalismo y especificidad." en *Educación y sociedad* vol. (7).
- Gil Villa, F. (1994).- *Teoría sociológica de la educación*. Salamanca: Amaru.
- Jencks, C. et al. (1972).- *Inequality: A Reassessment of the Effect of Family and Schooling in America*. New York: Basic Books.
- Psacharopoulos, G. & Woodhall, M. (1987).- *Educación para el desarrollo*. Madrid: Tecnos-Banco Mundial.
- Shaffer, H.G. (1972).- "Una crítica al concepto de capital humano" en Blaug, M. (ed.) *Economía de la educación*. Madrid: Tecnos.
- Subirats, M. (1981).- *El empleo de los licenciados*. Barcelona: Fontanella.

III. L'EDUCACIÓ I LA REPRODUCCIÓ DE LES DIFERENCIES SOCIALS: TEORIES CRITIQUES

6. El punt de vista weberià: la teoria credencialista de Collins

1. La crítica de Collins a la sociologia de l'educació funcionalista. Educació, cultura i poder.
2. Els conflictes entre grups d'estatus i l'accés a l'educació.

7. Educació i reproducció cultural (I): La teoria de la reproducció.

1. La cultura escolar com a cultura dominante. L'educació com a capital cultural. Violència simbòlica i habitus.
2. L'examen com a mecanisme de selecció.
3. Llenguatge i formes de legitimació institucional.

8. Educació i reproducció cultural (II): La teoria dels codis educatius

1. L'obra de Basil Bernstein i la seva influència en la sociologia de l'educació.
2. Els codis sociolingüístics i "l'estranyesa escolar". Crítica al concepte d'educació compensatòria.
3. Els conceptes de classificació i emmarcament del coneixement educatiu. La construcció dels codis educatius.

9. Marxisme i sociologia de l'educació: l'educació com a aparell ideològic de l'Estat

1. Els aparells repressius i els aparells ideològics de l'Estat. Les funcions de l'educació segons Althusser.
2. L'educació i la reproducció de les classes socials. Els conceptes de reproducció i contradicció en el marxisme estructuralista. L'autonomia relativa de la educació.

10. Educació i reproducció econòmica: La teoria de la correspondència i la teoria de les xarxes educatives.

1. L'educació com a mirall del mercat de treball. La importància del currículum ocult en la reproducció social.
2. Els itineraris educatius: formació professional i acadèmica. La funció d'inculcació ideològica del professorat.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Althusser, L. (1985).- "El aparato ideológico del estado escolar como aparato dominante" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Apple, M.W. (1985).- "El marxismo y el estudio reciente de la educación" en *Educación y Sociedad* vol. (4).

Baudelot, C.&E., Roger (1987).- *La escuela capitalista en Francia*. Madrid: Siglo XXI. Cap. 2.

Bernstein, B. (1985a).- "Clases sociales, lenguaje y socialización" en *Revista Colombiana de Educación* vol. 15

Bernstein, B. (1985b).- "Clasificación y enmarcación del conocimiento educativo" en *Revista Colombiana de Educación* vol. 15

Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1977).- *La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. Barcelona: Laia.

Bowles, S. & Gintis, H. (1985).- *La instrucción escolar en la América capitalista*. Madrid: Siglo XXI.

Collins, R. (1986).- "Teorías funcionalista y conflictual de la estratificación educativa" en *Educación y Sociedad* vol. (5).

Fernández Enguita, M. (1985).- "¿Es tan fiero el león como lo pintan? Reproducción, contradicción, estructura y actividad humana en la educación" en *Educación y Sociedad* vol. 4

Forquin, J.C. (1985).- "El enfoque sociológico del éxito y el fracaso escolares: desigualdades de éxito escolar y origen social." en *Educación y Sociedad* vol. (3).

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

Anyon, J. (1980).- "Social Class and the Hidden Curriculum of Work" en *Journal of Education* vol. 162 (1).

Apple, M.W. (1982) (ed.).- *Cultural and Economic Reproduction in Education: Essays on Class, Ideology, and the State* Boston: Routledge and Kegan Paul.

Apple, M.W. (1987).- *Educación y poder*. Barcelona: Paidós / MEC.

Bernstein, B. (1989).- "Una crítica al concepto de educación compensatoria" en *Clases, códigos y control. Vol 1*. Madrid: Akal.

Bourdieu, P. & Passeron, J.C. (1973).- *Los estudiantes y la cultura*. Buenos Aires: Nueva Colección Labor.

Bowles, S.&G., Herbert (1983).- "La educación como escenario de las contradicciones en la reproducción capital-trabajo" en *Educación y Sociedad* vol. (2).

Carnoy, M.&L, Henry M. (1985).- *Schooling and Work in the Democratic State*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Collins, R. (1989).- *La sociedad credencialista*. Madrid: Akal.

Dale, R. et al. (1981).- *Education and the State. Vol. 1 y 2* Barcombe, Sussex: Falmer Press.

Fernández Enguita, M. (1985).- *Trabajo, escuela e ideología. Marx y la crítica de la educación*. Madrid: Akal.

Fernández Enguita, M. (1990).- *La cara oculta de la escuela*. Madrid: Siglo XXI.

Fritzell, C. (1987).- "On the Concept of Relative Autonomy in Educational Theory" en *British Journal of Sociology of Education* vol. 8 (1).

Giddens, A & Held, D. (1982).- *Classes, Power and Conflict* London: MacMillan.

Karabel, J. & Halsey, A. H. (1977) (eds).- *Power and Ideology in Education* New York: Oxford University Press.

Lerena, C. (1986).- *Escuela, ideología y clases sociales en España*. Barcelona: Ariel.

Sarup, M. (1984).- *Marxism and Education*. London: Routledge and Kegan Paul.

Sharp, R. (1988).- *Conocimiento, ideología y política educativa*. Madrid: Akal.

Sharp, R. & Green, A. (1975).- *Education and Social Control*. London: Routledge and Kegan Paul.

IV: LA NOVA SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

11. L'aparició de la nova sociologia de l'educació: l'obertura de la caixa negra.

1. Els principis de la nova sociologia de l'educació britànica i la crítica al funcionalisme. La sociologia de l'educació com a sociologia del coneixement. Tems d'estudi i investigació a la NSE.
2. La construcció social de l'aula. Les conseqüències d'obrir la caixa negra: el *blaming the victim*

12. Etnografia i sociologia de l'educació: la teoria de l'etiquetatge i la seva influència en la investigació educativa

1. Els processos d'estigmatització. La interacció a l'aula i la construcció de l'èxit i el fracàs escolar.
2. El protagonisme dels actors. Els processos de negociació a l'aula. Les estratègies del professorat: adaptació i resistència.

3. La importància i l'auge de les metodologies qualitatives. L'etnografia aplicada a l'educació: els límits sociològics de la descripció. La qüestió de l'enllaç macro-micro.

13. La teoria de les resistències educatives.

1. La producció cultural com a mediació del procés de reproducció o com a interrupció. La creatividat dels actors socials: formes culturals alternatives.
2. L'estudi de Willis. El caràcter contradictori de les resistències: erosió i reproducció social.
3. Problemes d'identificació de les resistències. Propostes teòriques.
4. La resistència com a contrahegemonia. Les contradiccions materials i ideològiques i llurs conseqüències sobre la pedagogia crítica. El professorat com a intel·lectual transformatiu: potencialitats i limitacions.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Ayuste, A. et al. (1994).- *Planteamientos de la pedagogía crítica. Comunicar y transformar.* Barcelona: Graó. (1a. Parte)

Fdez. Enguita, M. (1989).- "El rechazo escolar: ¿alternativa o trampa escolar?" en Ortega, F. et al. (ed.) *Manual de sociología de la educación.* Madrid: Visor.

Giroux, H.A. (1990).- *Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje.* Barcelona: Paidós-MEC. Caps. 9 y 12.

Giroux, H.A & Flecha, R. (1992).- *Igualdad educativa y diferencia cultural.* Barcelona: El Roure. Cap. 3.

Rist, R.G. (1990).- "Sobre la comprensión del proceso de escolarización. Aportaciones de la teoría del etiquetaje" en *Educación y sociedad* vol. 9.

Sarup, M. (1984).- "Las perspectivas interaccionista y marxista en la sociología de la educación: una introducción" en *Revista de Educación* nº 275.

Willis, P. (1986).- "Producción cultural y teorías de la reproducción" en *Educación y sociedad* vol. 5

Willis, P. (1988).- *Aprendiendo a trabajar*. Madrid: Akal.

Woods, P. (1986).- *La escuela por dentro. La etnografía en la investigación educativa*. Barcelona: Paidós-MEC. Cap. 1.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

Aggleton, P. (1987).- *Rebels Without a Cause? Middle Class Youth and the Transition from School to Work*. Barcombe: Falmer Press.

Apple, M.W. (1989).- *Maestros y textos. Una economía política de las relaciones de clase y sexo en educación*. Barcelona: Paidós-MEC.

Arnot, M.&Whitty, G. (1982).- "From Reproduction to Transformation: recent radical perspectives on the curriculum from USA" en *British Journal of Sociology of Education* vol. 3 (1).

Ball, S.J. (1989).- *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona: Paidós-MEC.

Burgess, R.G. (1985).- *Strategies of Educational Research: Qualitative Methods* London & Philadelphia: Falmer Press.

Feito, R. (1990).- *Nacidos para perder. Un análisis sociológico del rechazo y del abandono escolares*. Madrid: CIDE.

Freire, P. (1990).- *La naturaleza política de la educación. Cultura, poder y liberación*. Barcelona: Paidós-MEC.

Freire, P. (1970).- *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo XXI.

Giroux, H.A. (1983).- *Theory and Resistance in Education. A Pedagogy for the Opposition*. New York: Bergin & Garvey.

Lawn, M & Ozga, J. (1988).- "¿Trabajador de la enseñanza? Nueva valoración de los profesores" en *Revista de educación* vol. (285).

Hammersley, M & Atkinson, P. (1983).- *Ethnography: Principles in Practice*. London: RKP.

Hargreaves, A. (1982).- "Resistance and Relative Autonomy Theories: Problems of Distortion and Incoherence in Recent marxist Analyses of Education" en *British Journal of Sociology of Education* vol. 3 (2).

Keddie, N. (1971).- "Classroom Knowledge" en Young, M.F.D. (ed.) *Knowledge and Control*. London: Collier MacMillan.

Rosenthal, R. & Jacobson, L.F. (1985).- "Pigmalion en clase" en Gras, A. (ed.) *Sociología de la educación. Textos fundamentales*. Madrid: Narcea.

Sultana, R.G. (1989).- "Transition Education, Student Contestation and the Production of Meaning: Possibilities and limitations of Resistance Theories." en *British Journal of Sociology of Education* vol. 10 (3).

Viegas Fernandes, J. (1988).- "From the Theories of Social and Cultural Reproduction to the Theory of Resistance" en *British Journal of Sociology of Education* vol. 9 (2).

Young, M.F.D. (1971).- *Knowledge and Control. New Directions for the Sociology of Education* London: Collier MacMillan.

V: ALTRES FORMES DE DESIGUALTAT EN EL SISTEMA EDUCATIU

14. Les desigualtats de gènere: el sexism a l'ensenyament

1. Les formes de discriminació de gènere. Anàlisi històrica.
2. L'esneymant com a treball femení: sociologia d'una semiprofessió.
3. Les formes de transmissió del sexism a l'escola. Currículum explícit i ocult.
4. Desigualtat sexual i diferència cultural. Els gèneres com a formes culturals.

15. Les desigualtats territorials: escola urbana i escola rural

1. El problema de l'escola rural: diferències d' accés i diferències culturals. La marginació de l'escola rural.
2. Política de concentració i desconcentració escolar en les àrees rurals. La desaparició d'un model d'escola.

16. Les desigualtats culturals: llengua i cultura.

1. La discriminació específicament cultural: llengua, cultura i identitat. La diversitat ètnica, cultural i lingüística en una institució d'uniformització cultural.
2. Educació escolar i bilingüisme. Els programes d'immersió lingüística: models. El cas específic de Catalunya.
3. El tractament de la diversitat cultural: entre l'assimilacionisme i l'educació intercultural.

BIBLIOGRAFIA BASICA

Acker, S. (1994).- *Género y educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo*. Madrid: Narcea. Parte 2.

Argelaguet, J. (1998).- "Modelos de política lingüística", en Gomà, R. i Subirats, J. (eds.) *Políticas públicas en España* Barcelona: Ariel.

Bonal, X. (1994).- *El professorat com agent de canvi. Una evaluació sociològica a partir d'una experiència de recerca-acció en coeducació*. Tesis Doctoral, Dept. de Sociología, UAB. Cap. 2.

Juliano, D. (1993).- *Educación intercultural*. Madrid: Eudema.

Rotger, J. M. (1987).- "Consideraciones sociológicas acerca de los enseñantes, la escuela y el problema lingüístico en Cataluña" en Lerena, C. (ed.) *Educación y sociología en España*. Madrid: Akal.

Subirats, M. (1985).- "Niños y niñas en la escuela: una exploración de los códigos de género actuales" en *Educación y sociedad* vol. (4).

Subirats, M. (1987).- "Escuela y medio rural: una relación problemática" en Lerena, C. (ed.) *Educación y sociología en España*. Madrid: Akal.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

Arnot, M. (1980).- "Socio-cultural Reproduction and Women's Education" en Deem, R. (ed.) *Schooling for Women's Work* London: Routledge & Kegan Paul.

- Arnot, M. & Weiner, G. (1987).- *Gender and the Politics of Schooling* Londres: Hutchinson.
- Arnot, M. & Weiner, G. (1987).- *Gender Under Scrutiny* Londres: Hutchinson.
- Delamont, S. (1980).- *Sex Roles and the School*. London: Methuen.
- García, M., Troiano, H. & Zaldívar, M. (1993).- *El sexismo en los libros de texto: análisis y propuesta de un sistema de indicadores*. Madrid: Instituto de la Mujer.
- Hammersley, M. & Woods, P. (eds.) (1995).- *Género, cultura y etnia en la escuela. Informes etnográficos* Barcelona: Paidós - MEC.
- Jordán, J. A. (1994).- *La escuela multicultural. Un reto para el profesorado*. Barcelona: Paidós.
- Monés, J. (1981).- *La llengua a l'escola (1714-1939)*. Barcelona: Barcanova
- Moreno, M. (1986).- *Como se enseña a ser niña: el sexismo en la escuela*. Barcelona: Icaria.
- Subirats, M. (1983).- *L'escola rural a Catalunya*. Barcelona: Edicions 62.
- Subirats, M. & Brullet, C. (1988).- *Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer.
- Walker, S. & Barton, L. (1983)(eds.) *Gender, Class and Education*. Lewes: Falmer Press.
- Weiler, K. (1988).- *Women Teaching for Change*. New York: Bergin & Garvey.

Metodologia i evaluació

Les classes combinaran sessions magistrals amb seminaris que es realitzaran a partir de les lectures obligatòries. S'intentarà que una de les dues sessions setmanals sigui un seminari a partir de les lectures. Puntualment es realitzaran exercicis pràctics i s'utilitzaran àudiovisuals per a presentar i debatre temes concrets.

L'avaluació del curs es basarà en tres indicadors:

- a) La participació a classe, especialment en les sessions de seminari.
- b) La preparació d'una defensa i d'una rèplica de dues lectures obligatòries del curs, les quals seran assignades en el seu moment. Tant l'una com l'altra es presentaran en exposició i s'entregarán posteriorment per escrit.
- c) Un examen final en la data fixada per la facultat.

Bellaterra, juny de 1999